

## Ulkoasiainneuvosto 14.4.2025; Suomen tavoitteet

Ulkoasiainneuvosto kokoontuu 14.4.2025 Luxemburgissa. Suomea edustaa ulkoministeri Elina Valtonen. Kokouksen varsinaisina aiheina ovat Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, Lähi-idän tilanne, Länsi-Balkan ja EU-Afriikka-suhteet.

### Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa

Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukraina. EU:n tulee edelleen johdonmukaisesti lisätä pakotteita Venäjää ja Valko-Venäjää kohtaan Venäjän aggression jatkuessa. Suomi pitää tärkeänä pakotteiden tehokasta toimeenpanoa ja pakotteiden kiertämisen estämistä. Suomen tavoitteena ovat mahdollisimman kattavat sektoripakotteet.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024) Suomelle on tärkeää, että EU:n tukea Ukrainalle jatketaan riittävällä tasolla ja että tukea pystytään toimittamaan nykyistä nopeammin ja tehokkaammin. Suomi osallistuu myös Ukrainan jälleenrakennukseen. Suomi tukee EU:n Ukraina-suunnitelman (Ukraine Plan) toimeenpanoa Ukraina-tukivälineen (Ukraine Facility) avulla. EU:n on yhdessä kumppaniensa kanssa jatkettava tukeaan myös Ukrainan energiasektorille.

Suomi tunnistaa Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset Euroopan kokonaisturvallisuudelle. Suomi on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi ja siihen kytkeytyen Euroopan kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi. (EU/17/2025)

Kestävä ja oikeudenmukainen rauha edellyttää Ukrainan neuvotteluaseman vahvistamista yhtäältä Ukrainalle toimitettavan aseavun ja muun tuen sekä toisaalta Venäjän taloudelliseen kykyyn vaikuttavien pakotteiden kautta. Suomi tukee Ukrainan tavoitetta kestävästä ja oikeudenmukaisesta, YK:n peruskirjan sekä kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän mukaisesta rauhasta.

Suomi jatkaa rauhan edistämistä eri vaiheissa: ennen neuvotteluja, tulitauon aikana ja rauhanneuvottelujen yhteydessä. Ukrainan ja Euroopan on oltava mukana omaa turvallisuuttaan koskeissa keskusteluissa. Sodan lopputulos vaikuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti Euroopan ja transatlanttiseen turvallisuuteen.

Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille. (E 31/2024 vp) Suomi pitää tärkeänä EU:n sotilaallisen tuen vahvistamista Ukrainalle. (UTP 7/2025 vp)

Suomi on valmis tukemaan ja pyrkii hyödyntämään mahdollisia uusia yhteishankinta- ja rahoitusjärjestelmiä Ukrainan tukemiseksi niin EU:n kuin Naton yhteydessä. Suomi suhtautuu avoimesti aloitteisiin yhteistoiminnan lisäämiseksi Ukrainan puolustusteollisuuden kanssa. (UJ 47/2023) Suomi

ottaa huomioon myös Naton Washingtonin huippukokouksen julistuksen, jossa liittolaiset antoivat sitoumuksen Ukrainan tuen jatkamisesta ml. suhteessa bkt-tasoon.

Suomi tukee Euroopan puolustusteollisen ja teknologisen perustan (European Defence Technological and Industrial Base, EDTIB) vahvistamista ja eurooppalaisen puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamiseen tähtääviä toimenpiteitä. (UJ 47/2023). Kehittämisessä tulee huomioida sekä EU:n kyky globaalina toimijana, että oman puolustuksen vahvistaminen, huomioiden samalla transatlanttisen yhteistyön merkitys. Suomen tavoite on, että unioniin luodaan puolustustarvikkeiden yhteismarkkinat. (U 30/2024 vp)

Suomi tukee vahvasti Euroopan rauhanrahaston (European Peace Facility, EPF) käyttöä ja lisäpääomittamista Ukrainan tukemiseksi. EPF:n tulee tukea Ukrainan tarpeita vastaavan avun toimittamista mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti, ja myös tukimuotoja ja korvausperusteita tulisi arvioida tästä näkökulmasta. (EU/354/2023-UM-52)

Suomi jatkaa tukeaan EU:ssa tehtävälle työlle Venäjän hybridivaikuttamisen estämiseksi ja siihen vastaamiseksi.

Suomi tukee EUMAM Ukraine -operaation mandaatin jatkamista Ukrainan asevoimien tukemiseksi. Suomi tukee operaation mandaatin kehittämistä lisäämällä siihen maininnan neuvonantopilarista Ukrainan puolustussektorireformin tukemiseksi sekä EUMAM Ukraine –operaation koordinaatio- ja yhteisyksikön (EUMAM Forward Coordination and Liaison Cell) perustamisesta Kiovaan. Operaation mandaatin kehittämisellä vastataan paremmin Ukrainan muuttuviin tarpeisiin. (EU/920/2024-UM-3)

Suomi edellyttää, että Venäjän vastuu kansainvälisen oikeuden loukkauksista ja korvausvelvollisuus niistä aiheutuvista vahingoista toteutuu. Suomi edistää kansainvälisiä toimia vastuuvastuun varmistamiseksi Venäjän hyökkäysrikoksesta sekä hyökkäyssodan yhteydessä tehdyistä kansainvälisen oikeuden vastaisista rikoksista. Suomi pitää tärkeänä, että EU:ssa ja G7:ssä löydetään ratkaisu Venäjän jäädytettyjen varojen hyödyntämisestä Ukrainan tukemiseksi kansainvälisen oikeuden mukaisella tavalla. Suomi edistää aktiivisesti asian jatkotyöstöä niin EU:n kuin muidenkin kansainvälisten kumppanien kanssa. (VNS 3/2024 vp)

## **Lähi-idän tilanne**

EU:n on kaikilla toimillaan edistettävä rauhaa, vakautta ja siviilien suojelua Lähi-idässä. EU:n tuki kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamiselle ja siviilien suojelulle on keskeistä. EU:n tulee edistää kansainvälisen oikeuden mukaisia ratkaisuja alueen konflikteihin.

EU:n on tuettava kaikin tavoin paluuta Gazan tulitaukoa ja panttivankien vapauttamista koskevan sopimuksen toimeenpanoon. On tärkeää, että sopimus toimii pohjana Gazan vakauttamiselle ja jälleenrakentamiselle sekä askeleena kohti kestävästä rauhaa Israelin ja palestiinalaisten välillä. Suomi tukee EUBAM Rafah -operaation toimintaa osana EU:n tukea tulitauon toimeenpanolle ja osallistuu operaatioon yhdellä asiantuntijalla.

Gaza on keskeinen osa Palestiinalaisaluetta, ja EU:n on edistettävä sen tulevaisuuden ratkaisemista kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Gazan aluetta ei tule pienentää, eikä sen väestöä pakottaa siirtymään pois alueelta. EU:n tulee tarkastella avoimesti Arabimaiden Gazan tulevaisuutta ja jälleenrakennusta koskevaa suunnitelmaa sekä mahdollisuuksia tukea arabimaiden ehdotusta.

EU:n tulee edelleen edistää humanitaarisen avun perillepääsyä koko Gazan alueella. Israelin maaliskuun alussa tekemä päätös estää kaikki humanitaarisen avun toimitukset Gazaan on heikentänyt alueen humanitaarista tilannetta. Israelin tulee noudattaa kansainvälisen oikeuden mukaisia

velvoitteitaan. EU:n on tuettava YK:n palestiinalaispakolaisten avustusjärjestö UNRWA:n edellytyksiä toimia mandaattinsa mukaisesti Gazassa ja Länsirannalla ml. Itä-Jerusalem. EU:n on tuettava alueella toimivien järjestöjen, kuten UNRWA ja Punainen Risti/Puolikuu, mahdollisuuksia toimittaa humanitaarista apua paikalliselle väestölle.

Suomi on pitänyt tärkeänä UNRWA:n riskienhallinnan vahvistamista ja on myös suunnannut omaa tukeaan UNRWA:lle tähän tarkoitukseen. Kaikki terrorismisyytökset on otettava vakavasti ja selvitettävä.

EU:n tulee jatkaa vahvaa tukeaan palestiinalaishallinnolle sekä edellyttää siltä tarvittavia reformeja. EU:n tulee jatkossakin vaatia Israelilta palestiinalaishallinnolle kuuluvien tulli- ja verotulojen maksamista.

EU:n tulee tukea Länsirannan vakautta konkreettisin toimin. Suomi pitää tärkeänä, että EU kiinnittää huomiota Israelin syveneviin miehitystoiimiin Länsirannalla, sekä reagoi konkreettisin toimin voimakkaasti lisääntyneeseen väkivaltaan palestiinalaista siviiliväestöä kohtaan. Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita väkivaltaisille siirtokuntalaisille. (UTPJ 11/2024)

Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita Israeliin kohdistuneeseen terroristiseen hyökkäykseen osallistuneille Hamasiin liittyville ryhmille. (UTPJ 8/2024) EU on tuominut Hamasin ja muiden ryhmittymien 7.10.2023 tekemät hyökkäykset jyrkästi.

Suomi tukee kansainvälisten itsenäisten ja riippumattomien tuomioistuimien (mm. ICC, ICJ) työtä. EU:n toimissa tulee huomioida Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) pidätysmääräykset, Kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) 19.7.2024 antama neuvova lausunto, jossa tuomioistuin totesi Israelin läsnäolon miehitetillä Palestiinalaisalueella laittomaksi, sekä ICJ:n antamat, Gazan tilannetta koskevat väliaikaisten turvaamistoimien määräykset, jotka sitovat kyseisen oikeudenkäynnin osapuolia oikeudellisesti.

EU:n tulee edistää kansainvälisesti hyväksytyjen parametrien mukaista ja osapuolten kesken neuvoteltua kahden valtion mallia ratkaisuksi Israelin ja palestiinalaisten konfliktiin yhteistyössä alueen maiden, Yhdysvaltojen sekä muiden keskeisten kansainvälisten kumppaneiden kanssa ml. New Yorkissa syyskuussa 2024 perustetun liittouman kautta.

Syyriassa EU:n tulee tukea Assadin hallinnon kaatumisen jälkeisessä tilanteessa rauhanomaista poliittista siirtymää eri väestöryhmien laajan osallistumisen ja kansainvälisen oikeuden pohjalta. EU:n tulee painottaa Syyrian suvereniteettia ja syyrialaisien omistajuutta Syyrian tulevaisuutta koskevissa ratkaisuissa.

EU:n yhteistyö alueen maiden sekä muiden keskeisten kansainvälisten toimijoiden kanssa Syyrian ja syyrialaisien tukemiseksi on tärkeää. EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Syyrian humanitaarisen tilanteen parantamiseksi. YK:n erityisedustajan työtä tulee tukea YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2254 yleisessä hengessä. EU:n tulee painottaa vastuuvellisuuden toteutumista Syyriassa. Suomi tukee EU:n Syyria-pakotteiden asteittaista ja ehdollista helpottamista/poistamista, pois lukien Assadin hallinnon edustajia, tukijoita ja varoja sekä joukkotuhoaseita ja terrorismia koskevat pakotteet.

EU:n tulee tukea Israelin ja Hizbollahin välisen tulitaukosopimuksen toimeenpanoa, jonka pohjana on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701. EU:n tuki Libanonin poliittiselle vakaudelle ja valtiorakenteiden vahvistamiselle sekä maan asevoimille on tärkeää. EU:n on jatkettava vahvaa tukeaan UNIFIL-operaation koskemattomuudelle ja sen turvallisuuden takaamiselle. EU:n ja

kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Libanonin humanitaarisen tilanteen parantamiseksi.

Suomelle on tärkeää EU:n johdonmukainen suhtautuminen eri konflikteihin ja niihin liittyviin kansainvälisen oikeuden kysymyksiin.

## **Länsi-Balkan**

Suomi katsoo, että EU:n yhteistyötä Länsi-Balkanin maiden kanssa on lisättävä erityisesti hybridiuhkiin vastaamisessa, kyberturvallisuudessa, kriittisen infrastruktuurin suojaamisessa sekä informaatiovaikuttamiseen puuttumisessa. (EUN 111 / 2024 vp)

Suomi painottaa, että alueellinen yhteistyö ja hyvät naapuruussuhteet kuuluvat Länsi-Balkanin maiden EU-lähentymisen velvoitteisiin. (E 50/2023 vp)

Suomi katsoo, että Serbian ja Kosovon tulee osallistua rakentavasti suhteiden normalisointiin pyrkivään dialogiin ja toimeenpanna sen puitteissa saavutetut sopimukset. Suomi tukee EU:n fasilitoimaa dialogia Serbian ja Kosovon suhteiden normalisoimiseksi. Eteneminen suhteiden normalisoinnissa nopeuttaisi osapuolten etenemistä EU-jäsenyysprosessissa ja on myös ehtona Serbian ja Kosovon osallistumiselle Länsi-Balkanin uuden kasvusuunnitelman hyötyihin. (E 50/2023 vp)

Suomi katsoo, että Euroopan unionin tulee pitkäjänteisesti tukea Bosnia ja Hertsegovinan valtiollisen yhtenäisyyden vahvistumista, joka on oleellista tulevien jäsenyysneuvotteluiden kannalta. (E 66/2024 vp) Serbitasavallan viimeaikaiset toimet herättävät erityistä huolta ja vaarantavat maan yhtenäisyyden. Suomi tukee EU:n reagointia tilanteeseen.

Suomi jatkaa tukeaan Serbian EU-lähentymiselle. Serbian tulee pikaisesti osoittaa sitoutumisensa tulevaisuuteensa EU:ssa sekä suhteiden normalisointiin Kosovon kanssa. (E 50/2023 vp) Suomi painottaa tarvetta Serbian YUTP-yhdenmukaisuuden lisäämiseen. Suomi katsoo, että neuvotteluiden eteneminen kokonaisuutena Serbian kanssa tulee riippumaan erityisesti edistyksestä oikeusvaltiouudistuksissa sekä suhteiden normalisoinnissa Kosovon kanssa. (E 66/2024 vp) Suomi kantaa huolta Serbian ajankohtaisesta tilanteesta ja tukee EU:n reagointia tilanteeseen.

Suomi korostaa, että nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa laajentumispolitiikka on nähtävä kiinteänä osana EU:n ja hakijamaiden turvallisuuden parantamista. (E 46/2024 vp) Toimiva oikeusvaltio, vakaat demokraattiset instituutiot, tehokkaat korruptionvastaiset instituutiot ja toimiva markkinatalous ovat keskeinen jäsenyyden edellytys. (E 50/2023 vp)

Suomi katsoo, että hakijamaiden ulko- ja turvallisuuspolitiikan yhteneväisyys EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjausten kanssa on entistään tärkeämpää nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa ja Euroopan turvallisuusjärjestyksen vahvistamiseksi. Hakijamaiden odotetaan yhdenmukaistavan ulko- ja turvallisuuspoliittiset linjauksensa kiireellisesti EU:n kanssa, mukaan lukien Venäjän vastaiset pakotteet ja muut EU:n linjaukset Venäjän Ukrainaan kohdistamaa hyökkäyssotaa koskien. (E 50/2023 vp)

Suomi on valmis tarkastelemaan avoimesti tiiviimpää yhteistyötä sellaisten hakijamaiden kanssa, jotka osoittavat erityistä sitoutumista yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjauksiin. (E 50/2023 vp) Suomi pitää tervetulleena, että Albania, Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Bosnia-Hertsegovina ovat täysin yhdenmukaisia, ja Kosovo ylläpitää yhdenmukaisuutta yksipuolisesti. (E 66/2024 vp)

Suomi toivottaa Kosovon joulukuussa 2022 jättämän EU-jäsenyyshakemuksen tervetulleeksi ja tukee Kosovon EU-tietä. (E 50/2023 vp) Suomi toivottaa tervetulleeksi komission valmiuden valmistella

näkemyks Kosovon EU-jäsenyyshakemuksesta heti kun neuvosto sitä pyytää. Suomi katsoo, että Kosovolle toukokuussa 2023 tapahtuneiden eskalaatioiden seurauksena kohdistetut toimet eivät ole olleet tehokkaita ja tarkoituksenmukaisia (EUN 50/2024 vp), ja kannattaa niiden poistamista korkean edustajan suositusten mukaisesti. (E 66/2024 vp)

## **EU-Afriikka-suhteet**

Suomi ajaa EU:n vahvempia kumppanuuksia ja yhteistyötä kolmansien maiden kanssa tasavertaiselta pohjalta, jotta alueellisiin ja maailmanlaajuisiin ongelmiin kyetään etsimään yhteisiä ratkaisuja. EU:n kumppanuuksilla voidaan vahvistaa EU:n globaalia roolia sekä edistää unionin intressejä ja arvoja.

Suomi edistää ratkaisuja, joiden avulla EU on kiinnostava ja rakentava neuvottelukumppani kolmansille maille sekä kykenee toimimaan ratkaisuhakuisesti monenvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän suojelemisessa ja kehittämisessä. Keskeistä on edistää taloudellisia kumppanuuksia, kauppaa ja investointeja Afrikan maihin. Afrikan merkitys Euroopan lähialueena korostuu voimakkaasti strategisen kilpailun, kaupan, kriittisten raaka-aineiden, muuttoliikkeen ja sosiaalisen kehityksen näkökulmasta. (VNS 3 / 2024 vp)

Suomi katsoo, että EU:n tulee jatkaa tasavertaisten ja kokonaisvaltaisten kumppanuuksien vahvistamista Afrikan maiden ja Afrikan unionin (AU) kanssa. Kiihtyvä suurvaltakilpailu edellyttää EU:lta vahvempaa globaalia roolia ml. Afrikassa. Suomi pitää tärkeänä, että edellisessä EU:n ja AU:n huippukokouksessa helmikuussa 2022 sovitut asiat, mukaan lukien 150 miljardin euron investointipaketti, saadaan toimeenpantua konkreettisesti Afrikan maissa ja että toimista myös viestitään näkyvästi. EU:n on tärkeä erottua globaalissa kilpailussa kumppanina, joka tekee, mitä lupaa. EU:n strategista viestintää ja tätä koskevia resursseja on vahvistettava edelleen, myös Venäjän hybridi-vaikuttamiseen vastaamiseksi.

Suomi pitää tärkeänä, että EU tukee demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä ja kansalaisyhteiskuntaa Afrikan maissa sekä arvopohjastaan että strategisista lähtökohdista.

Suomi korostaa nuorison merkitystä EU:n ja Afrikan kumppanuuden onnistumiselle erityisesti pitkällä aikavälillä. Nuorten ja naisten osallistumista EU-AU-yhteistyöhön tulee tukea muun muassa rauhan ja turvallisuuden sektorilla.

Suomi tukee EU:n toimia kokonaisvaltaisten muuttoliikekumppanuuksien rakentamiseksi Afrikan maiden kanssa. Tavoitteena on muuttoliikepaineen hillintä sekä ihmisalakuljetuksen ehkäisy. Samalla on varmistettava ilman laillista oikeutta maassa olevien palauttaminen kotimaihinsa ihmisoikeuksia kunnioittaen, sekä edistettävä palaajien uudelleenkotoutumista.

EU:n on kyettävä paremmin tukemaan yrityksiään, jotta ne pärjäävät Afrikan markkinoilla. Suomen tavoitteena on vahvistaa suomalaisten toimijoiden roolia EU:n Global Gateway- ja Team Europe-aloitteiden toimeenpanossa. Keskeisiä sektoreita ovat digitalisaatio, energia ja kiertotalous.

EU:n tulee toimia määrätietoisesti Afrikan maiden ja EU:n taloudellisen yhteistyön edistämiseksi tasavertaiselta pohjalta. Suomen näkemyksen mukaan syrjimättömän markkinatalouden ja vapaakaupan edistäminen hyödyttää kaikkia osapuolia, lisää ihmisten vaurautta ja osallistumismahdollisuuksia sekä parantaa edellytyksiä rauhanomaiselle demokratia- ja oikeusvaltiokehitykselle.

Suomi katsoo, että kansainvälisen yhteisön on pyrittävä aktiivisesti etsimään keinoja Sudanin konfliktin ratkaisemiseksi ja siviilien suojelemiseksi sekä humanitaarisen avun pääsyn parantamiseksi. Suomi on valmis tukemaan lisäpakotteiden asettamista EU:n pakotejärjestelmässä, joka on suunnattu Sudanin

vakautta ja poliittista siirtymää heikentäviin tahoihin. Suomi katsoo, että tulitauko- ja rauhanvälityspyrkimyksiä on edistettävä monenkeskisesti, ja toivoo lisää koordinaatiota EU:n ja YK:n välille. Myös koordinaatio Afrikan Unionin kanssa on keskeistä. Suomi tukee EU:n pyrkimystä Sudanin kansalaisyhteiskunnan osallistamiseen konfliktin ratkaisuun tärkeänä elementtinä kestävän rauhan rakentamiselle. Suomi tukee EU:n erityisedustaja Weberin aloitetta kriittisen infrastruktuurin suojelemiseksi.

**Asialista:**

|                                 |       |
|---------------------------------|-------|
| Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa | s. 8  |
| Lähi-idän tilanne               | s. 12 |
| Länsi-Balkan                    | s. 17 |
| EU-Afrikka-suhteet              | s. 20 |

**Ulkoministeriö**  
ASO-30 Jyrki Terva

TAVOITEMUISTIO  
2.4.2025

Asia

***Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa***

Kokous/tapaaminen

EU:n ulkoasiainneuvosto 14.4.2025

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Jyrki Terva, ASO-30, [jyrki.terva@gov.fi](mailto:jyrki.terva@gov.fi)

Mari Korhonen, POL-10, [mari.korhonen@gov.fi](mailto:mari.korhonen@gov.fi)

Jussi Soini, EUA-50, [jussi.soini@gov.fi](mailto:jussi.soini@gov.fi)

Paavo Kotiaho, OIK-50, [paavo.kotiaho@gov.fi](mailto:paavo.kotiaho@gov.fi)

Lotta Mäkelä, KEO-70, [lotta.makela@gov.fi](mailto:lotta.makela@gov.fi)

Tapio Rantanen, VNEUS, [tapio.rantanen@gov.fi](mailto:tapio.rantanen@gov.fi)

Johanna Hossa, OIK-10, [johanna.hossa@gov.fi](mailto:johanna.hossa@gov.fi)

## **1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET**

EU:n ulkoasiainneuvostossa 14.4.2025 esillä on Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa.

## **2. SUOMEN TAVOITE**

*Suomen kantoja Ukrainalle annettavaan tukeen on määritelty muun muassa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ja seuraavissa asiakirjoissa: UTP 32/2022 vp, VNS 17/2022 vp, U 87/2022 vp, E17/2023 vp, UTP 41/2023 vp.; UTPJ 12/2024 vp., UJ47/2023, E52/2023 vp., E 31/2024 vp, UTP 12/2024, UTP 7/2025 vp.*

Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainaun. EU:n tulee edelleen johdonmukaisesti lisätä pakotteita Venäjää ja Valko-Venäjää kohtaan Venäjän aggression jatkuessa. Suomi pitää tärkeänä pakotteiden tehokasta toimeenpanoa ja pakotteiden kiertämisen estämistä. Suomen tavoitteena ovat mahdollisimman kattavat sektoripakotteet.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaun tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024) Suomelle on tärkeää, että EU:n tukea Ukrainalle jatketaan riittävällä tasolla ja että tukea pystytään toimittamaan nykyistä nopeammin ja tehokkaammin. Suomi osallistuu myös Ukrainan jälleenrakennukseen. Suomi tukee EU:n Ukraina-suunnitelman (Ukraine Plan) toimeenpanoa Ukraina-tukivälineen (Ukraine Facility) avulla. EU:n on yhdessä kumppaniensa kanssa jatkettava tukeaan myös Ukrainan energiasektorille.

Suomi tunnistaa Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset Euroopan kokonaisturvallisuudelle. Suomi on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi ja siihen kytkeytyen Euroopan kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi. (EU/17/2025)

Kestävä ja oikeudenmukainen rauha edellyttää Ukrainan neuvotteluaseman vahvistamista yhtäältä Ukrainalle toimitettavan aseavun ja muun tuen sekä toisaalta Venäjän taloudelliseen kykyyn

vaikuttavien pakotteiden kautta. Suomi tukee Ukrainan tavoitetta kestävästä ja oikeudenmukaisesta, YK:n peruskirjan sekä kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän mukaisesta rauhasta.

Suomi jatkaa rauhan edistämistä eri vaiheissa: ennen neuvotteluja, tulitauon aikana ja rauhanneuvottelujen yhteydessä. Ukrainan ja Euroopan on oltava mukana omaa turvallisuuttaan koskeissa keskusteluissa. Sodan lopputulos vaikuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti Euroopan ja transatlanttiseen turvallisuuteen.

Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille. (E 31/2024 vp) Suomi pitää tärkeänä EU:n sotilaallisen tuen vahvistamista Ukrainalle (UTP 7/2025 vp)

Suomi on valmis tukemaan ja pyrkii hyödyntämään mahdollisia uusia yhteishankinta- ja rahoitusjärjestelmiä Ukrainan tukemiseksi niin EU:n kuin Naton yhteydessä. Suomi suhtautuu avoimesti aloitteisiin yhteistoiminnan lisäämiseksi Ukrainan puolustusteollisuuden kanssa. (UJ 47/2023) Suomi ottaa huomioon myös Naton Washingtonin huippukokouksen julistuksen, jossa liittolaiset antoivat sitoumuksen Ukrainan tuen jatkamisesta ml. suhteessa bkt-tasoon.

Suomi tukee Euroopan puolustusteollisen ja teknologisen perustan (*European Defence Technological and Industrial Base*, EDTIB) vahvistamista ja eurooppalaisen puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamiseen tähtääviä toimenpiteitä. (UJ 47/2023). Kehittämisessä tulee huomioida sekä EU:n kyky globaalina toimijana, että oman puolustuksen vahvistaminen, huomioiden samalla transatlanttisen yhteistyön merkitys. Suomen tavoite on, että unioniin luodaan puolustustarvikkeiden yhteismarkkinat. (U 30/2024 vp)

Suomi tukee vahvasti Euroopan rauhanrahaston (European Peace Facility, EPF) käyttöä ja lisääomittamista Ukrainan tukemiseksi. EPF:n tulee tukea Ukrainan tarpeita vastaavan avun toimittamista mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti, ja myös tukimuotoja ja korvauserusteita tulisi arvioida tästä näkökulmasta. (EU/354/2023-UM-52)

Suomi jatkaa tukeaan EU:ssa tehtävälle työlle Venäjän hybridivaikuttamisen estämiseksi ja siihen vastaamiseksi.

Suomi tukee EUMAM Ukraine -operaation mandaatin jatkamista Ukrainan asevoimien tukemiseksi. Suomi tukee operaation mandaatin kehittämistä lisäämällä siihen maininnan neuvonantopilarista Ukrainan puolustussektorireformin tukemiseksi sekä EUMAM Ukraine –operaation koordinaatio- ja yhteisyksikön (EUMAM Forward Coordination and Liaison Cell) perustamisesta Kiovaan. Operaation mandaatin kehittämisellä vastataan paremmin Ukrainan muuttuviin tarpeisiin. (EU/920/2024-UM-3)

Suomi edellyttää, että Venäjän vastuu kansainvälisen oikeuden loukkauksista ja korvausvelvollisuus niistä aiheutuvista vahingoista toteutuu. Suomi edistää kansainvälisiä toimia vastuuvastuun varmistamiseksi Venäjän hyökkäysrikoksesta sekä hyökkäyssodan yhteydessä tehdyistä kansainvälisen oikeuden vastaisista rikoksista. Suomi pitää tärkeänä, että EU:ssa ja G7:ssä löydetään ratkaisu Venäjän jäädytettyjen varojen hyödyntämisestä Ukrainan tukemiseksi kansainvälisen oikeuden mukaisella tavalla. Suomi edistää aktiivisesti asian jatkotyöstöä niin EU:n kuin muidenkin kansainvälisten kumppanien kanssa. (VNS 3/2024 vp)

### 3. NEUVOTTELUTILANNE

EU:n ulkoasiainneuvostossa esillä on Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja EU:n toimet siihen vastaamiseksi. UA UMI Sybiha osallistuu VTC-yhteydellä. Ennakkotietojen mukaan keskustelussa

keskeisen elementin on tarkoitus olla Ukrainan poliittisen ja sotilaallisen tuen jatkaminen ja lisääminen sekä EUMAM ja EUAM-operaatiot. Esillä on myös Venäjän hyökkäyssotaan kohdistuvien pakotteiden (17. pakotepaketti) lisääminen, Venäjän epävakauttavat toimet sekä Venäjän vastuuvellvollisuus. Edellisen kerran ulkoministerit keskustelivat aiheesta ulkoasiainneuvostossa 17.3.2025.

#### 4. TAUSTA

Rintamalla aloite on pysynyt Venäjällä, vaikkakin sen eteneminen on hidastunut. Ukrainassa arvioidaan olevan n. 12,7 miljoonaa ihmistä (n. 36% väestöstä) humanitaarisen avun ja suojelun tarpeessa vuonna 2025. Vaikka avun tarpeessa olevien määrää on vähennetty vuoden 2025 YK:n Ukrainan humanitaarisessa vastesuunnitelmassa (14,6 miljoonasta v. 2024 12,7 miljoonaan v. 2025) pääasiassa Kiovan ja Lvivin suurimpien kaupunkikeskusten palvelujen saatavuuden parantumisen ansiosta, humanitaariset olosuhteet rintama-alueiden läheisyydessä ovat kuitenkin merkittävästi huonontuneet. Huolimatta tulitaukoretoriikasta Venäjän kohdistama tuhoamistyö keskeiseen infrastruktuuriin jatkuu laajamittaisena. Eräiden arvioiden mukaan 80 % Ukrainan energia- ja sähkönjakeluinfrastruktuurista on joko tuhattu, vaurioitettu tai vallattu.

Yhdysvaltojen presidentti Trump on toistanut tavoitteensa sodan nopeasta päättämisestä ja on keskustellut niin Venäjän presidentti Putinin kuin Ukrainan presidentti Zelenskyin kanssa. Ukraina ja Venäjä ovat käyneet Yhdysvaltain kanssa ja sen välityksellä neuvotteluita tulitauosta ja muista kysymyksistä. Ukraina on valmis hyväksymään US ehdotuksen 30 päivän välittömästä tulitauosta, ja osoittanut myös Yhdysvaltojen johdolla käytävissä neuvotteluissa halunsa kestävään rauhaan.

Eurooppa-neuvosto käsitteli kokouksissaan 6.3. ja 20.3.2025 EU:n tuen lisäämistä Ukrainalle sekä lisäinvestointeja Euroopan puolustamiseen. Molempien kokousten yhteydessä Eurooppa-neuvoston päätelmien rinnalla julkaistiin Ukrainaa koskevat kirjaukset, joita kannatti 26 jäsenvaltiota, mutta joita ei yhden jäsenmaan vastustuksen johdosta hyväksytty päätelmiin. Suomen aloitteesta Euroopan komissiota on pyydetty nopeuttamaan Ukrainalle jo päätetyn tuen maksamista. Lisäksi on hyväksytty Suomen aloitteesta Ukrainan tukivälineen monipuolisempi käyttäminen Ukrainan tuen kasvattamiseksi. On tärkeää, että Ukraina saa puolustusmateriaalia ja sotilaallista tukea vahvistaakseen asemaansa myös keskusteluissa tulitauosta tai sodan päättämisestä. EU:n 16. pakotepaketti hyväksyttiin 24.2.2025.

Iso-Britannian pääministeri Keir Starmerin 2.3.2025 Lontooseen koolle kutsuman Ukrainan sekä 13 Euroopan maan ja Kanadan kokouksen johtopäätöksenä sovittiin, että Ukraina, Iso-Britannia ja Ranska tekevät jatkosuunnitelman Ukrainan tiestä kohti pysyvää ja oikeudenmukaista rauhaa. Suomi on tukenut jatkosuunnitelman laatimista ja osallistunut ns. halukkaiden koalition työhön. Päämiehet yhdessä Ukrainan kanssa keskustelivat asiasta uudelleen Pariisissa 27. maaliskuuta. Ukrainan tuki oli tapaamisten keskiössä presidentti Zelenskyin virallisella vierailulla Helsinkiin 19.3.

EU ja sen jäsenmaat ovat sitoutuneet tukemaan Ukrainaa sotilaallisesti sekä Euroopan rauhanrahaston ja EUMAM Ukraine -operaation kautta, että kahdenvälisesti. Lokakuun laajentumispaketissa komissio toivotti tervetulleeksi neuvotteluklustereiden avaamisen fundamentaali-klusterista aloittaen Ukrainan EU-jäsenyysneuvotteluissa 2025 niin pian kuin mahdollista. Tammikuun loppuun mennessä EU:n ja jäsenmaiden yhteenlaskettu tuki Ukrainaan oli 134 miljardia euroa.

EUMAM Ukraine -operaation strategisena tavoitteena on edistää koulutuksella Ukrainan asevoimien sotilaallisen kyvykkyyden lisäämistä. Operaatio toimii EU:n alueella. EUMAM-operaation mandaattia on jatkettu 15.11.2026 saakka. Suomi tukee myös EU:n siviilikriisinhallinnan European Union Advisory Mission (EUAM) Ukraine -operaatiota tällä hetkellä 19 asiantuntijalla. EU:ssa varaudutaan mahdollisiin muutoksiin YTPP-operaatioiden mandaateissa Ukrainan tilanteen muuttuessa.

Osana EU:n monivuotisen rahoituksen 2021–2027 välitarkistuksen kokonaisuutta sovittiin 1.2.2024 Eurooppa-neuvostossa 50 miljardin euron suuruudesta Ukraina-tukivälineestä, josta 17 miljardia euroa on avustusmuotoista rahoitustukea ja 33 miljardia lainamuotoista rahoitustukea. Tukivälineellä toimeenpannaan maaliskuussa julkistettua Ukraina-suunnitelmaa. Euroopan rauhanrahastossa (EPF) on allokoitu avustustoimipäätöksiä Ukrainan tukemiseksi noin 6,6 miljardin euron edestä, joista ei ole saatu aikaan neuvoston päätöstä. Tästä suuri osa on maaliskuussa 2024 EPF:n alle perustetun Ukrainan tukirahaston (UAF) rahoitusta. Varojen toimeenpanemiseksi on esitetty avustustoimien lisäksi muita rahoitusratkaisuja. Keskustelut ovat neuvostossa kesken.

Venäjän hyökkäyssodan vastuuvollisuuden edistämiseksi on keskusteltu Ukrainaan kohdistuvaa hyökkäysrikosta käsittelevän erityistuomioistuimen perustamisesta ja kansainvälisen korvausmekanismin perustamisesta. Oikeudellista vastuuta edistävä ydinryhmä sai 21.3. oikeudellisten neuvonantajien tasolla valmiiksi asiakirjat, joilla on tarkoitus perustaa erityistuomioistuin. Erityistuomioistuin perustettaisiin Ukrainan ja Euroopan neuvoston välisellä sopimuksella. Kokonaisuus siirretään seuraavaksi poliittiseen päätöksentekoon ydinryhmän osallistujavaltioissa. Korvausmekanismin osalta sen ensimmäinen osa eli vahinkoja koskevia vaateita tallettava rekisteri on jo aloittanut toimintansa Euroopan neuvoston puitteissa. Mekanismin toisesta osasta eli korvausvaateita arvioivan ja niistä päättävän vaadekomission perustamisesta on tavoitteena käydä neuvottelut kuluvana vuonna; ensimmäinen neuvottelukierros järjestettiin Haagissa 24-26.3.

**Ulkoministeriö****TAVOITEMUISTIO**

ALA-10 Wacklin Sami

02.04.2025

Asia

***Lähi-idän tilanne***

Kokous/tapaaminen

EU:n ulkoasiainneuvoston kokous 14.4.2025

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Sami Wacklin, UM, ALA-10

Mika Ruotsalainen, UM, ALA-10

Katariina Tervakangas, UM, OIK-10

Eveliina Lappi, UM, KEO-70

**1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET**

EU:n ulkoasiainneuvoston kokouksessa 14.4.2025 esillä on Lähi-idän tilanne.

**2. SUOMEN TAVOITE**

*Suomen kantoja Lähi-idän tilanteeseen on määriteltä muun muassa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ja seuraavissa asiakirjoissa: UTP 1/2024 vp, UTPJ 11/2024 vp, UTPJ 8/2024. Tavoitemuistion kokouskohtaiset tavoitteet on kirjattu aiempien Lähi-idän tilannetta koskevien tavoitemuistioden mukaisesti sovittaen niitä ajankohtaiseen tilanteeseen.*

EU:n on kaikilla toimillaan edistettävä rauhaa, vakautta ja siviilien suojelua Lähi-idässä. EU:n tuki kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamiselle ja siviilien suojelulle on keskeistä. EU:n tulee edistää kansainvälisen oikeuden mukaisia ratkaisuja alueen konflikteihin.

EU:n on tuettava kaikin tavoin paluuta Gazan tulitaukoa ja panttivankien vapauttamista koskevan sopimuksen toimeenpanoon. On tärkeää, että sopimus toimii pohjana Gazan vakauttamiselle ja jälleenrakentamiselle sekä askeleena kohti kestävästä rauhaa Israelin ja palestiinalaisten välille. Suomi tukee EUBAM Rafah -operaation toimintaa osana EU:n tukea tulitauon toimeenpanolle ja osallistuu operaatioon yhdellä asiantuntijalla.

Gaza on keskeinen osa Palestiinalaisaluetta, ja EU:n on edistettävä sen tulevaisuuden ratkaisemista kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Gazan aluetta ei tule pienentää, eikä sen väestöä pakottaa siirtymään pois alueelta. EU:n tulee tarkastella avoimesti Arabimaiden Gazan tulevaisuutta ja jälleenrakennusta koskevaa suunnitelmaa sekä mahdollisuuksia tukea arabimaiden ehdotusta.

EU:n tulee edelleen edistää humanitaarisen avun perillepääsyä koko Gazan alueella. Israelin maaliskuun alussa tekemä päätös estää kaikki humanitaarisen avun toimitukset Gazaan on heikentänyt alueen humanitaarista tilannetta. Israelin tulee noudattaa kansainvälisen oikeuden mukaisia velvoitteitaan. EU:n on tuettava YK:n palestiinalaispakolaisten avustusjärjestö UNRWA:n edellytyksiä toimia mandaattinsa mukaisesti Gazassa ja Länsirannalla ml. Itä-Jerusalem. EU:n on tuettava alueella toimivien järjestöjen, kuten UNRWA ja Punainen Risti/Puolikuu, mahdollisuuksia toimittaa humanitaarista apua paikalliselle väestölle.

Suomi on pitänyt tärkeänä UNRWA:n riskienhallinnan vahvistamista ja on myös suunnannut omaa tukeaan UNRWA:lle tähän tarkoitukseen. Kaikki terrorismisyytökset on otettava vakavasti ja selvitetävä.

EU:n tulee jatkaa vahvaa tukeaan palestiinalaishallinnolle sekä edellyttää siltä tarvittavia reformeja. EU:n tulee jatkossakin vaatia Israelilta palestiinalaishallinnolle kuuluvien tulli- ja verotulojen maksamista.

EU:n tulee tukea Länsirannan vakautta konkreettisin toimin. Suomi pitää tärkeänä, että EU kiinnittää huomiota Israelin syveneviin miehitystoimiin Länsirannalla, sekä reagoi konkreettisin toimin voimakkaasti lisääntyneeseen väkivaltaan palestiinalaista siviiliväestöä kohtaan. Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita väkivaltaisille siirtokuntalaisille. (UTPJ 11/2024)

Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita Israeliin kohdistuneeseen terroristiseen hyökkäykseen osallistuneille Hamasiin liittyville ryhmille. (UTPJ 8/2024) EU on tuominnut Hamasin ja muiden ryhmittymien 7.10.2023 tekemät hyökkäykset jyrkästi.

Suomi tukee kansainvälisten itsenäisten ja riippumattomien tuomioistuimien (mm. ICC, ICJ) työtä. EU:n toimissa tulee huomioida Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) pidätysmääräykset, Kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) 19.7.2024 antama neuvova lausunto, jossa tuomioistuin totesi Israelin läsnäolon miehitetillä Palestiinalaisalueella laittomaksi, sekä ICJ:n antamat, Gazan tilannetta koskevat väliaikaisten turvaamistoimien määräykset, jotka sitovat kyseisen oikeudenkäynnin osapuolia oikeudellisesti.

EU:n tulee edistää kansainvälisesti hyväksytyjen parametrien mukaista ja osapuolten kesken neuvoteltua kahden valtion mallia ratkaisuksi Israelin ja palestiinalaisten konfliktiin yhteistyössä alueen maiden, Yhdysvaltojen sekä muiden keskeisten kansainvälisten kumppaneiden kanssa ml. New Yorkissa syyskuussa 2024 perustetun liittouman kautta.

Syyriassa EU:n tulee tukea Assadin hallinnon kaatumisen jälkeisessä tilanteessa rauhanomaista poliittista siirtymää eri väestöryhmien laajan osallistumisen ja kansainvälisen oikeuden pohjalta. EU:n tulee painottaa Syyrian suvereniteettia ja syyrialaisien omistajuutta Syyrian tulevaisuutta koskevissa ratkaisuissa.

EU:n yhteistyö alueen maiden sekä muiden keskeisten kansainvälisten toimijoiden kanssa Syyrian ja syyrialaisien tukemiseksi on tärkeää. EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Syyrian humanitaarisen tilanteen parantamiseksi. YK:n erityisedustajan työtä tulee tukea YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2254 yleisessä hengessä. EU:n tulee painottaa vastuuvellvollisuuden toteutumista Syyriassa. Suomi tukee EU:n Syyria-pakotteiden asteittaista ja ehdollista helpottamista/poistamista, pois lukien Assadin hallinnon edustajia, tukijoita ja varoja sekä joukkotuhoaseita ja terrorismia koskevat pakotteet.

EU:n tulee tukea Israelin ja Hizbollahin välisen tulitaukosopimuksen toimeenpanoa, jonka pohjana on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701. EU:n tuki Libanonin poliittiselle vakaudelle ja valtiorakenteiden vahvistamiselle sekä maan asevoimille on tärkeää. EU:n on jatkettava vahvaa tukeaan UNIFIL-operaation koskemattomuudelle ja sen turvallisuuden takaamiselle. EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Libanonin humanitaarisen tilanteen parantamiseksi.

Suomelle on tärkeää EU:n johdonmukainen suhtautuminen eri konflikteihin ja niihin liittyviin kansainvälisen oikeuden kysymyksiin.

### 3. NEUVOTTELUTILANNE

EU:n ulkoministerit ovat käsitelleet Israelin ja lähialueen tilannetta tiiviisti Hamasin hyökkäyksen 7.10.2023 jälkeen, ml. edellinen ulkoasiainneuvosto 17.3.2025. Eurooppa-neuvoston 19.12.2024 ja 20.3.2025 hyväksytyt päätelmät käsittelevät myös Lähi-itää.

### 4. TAUSTA

Israel käynnisti 18.3.2025 uudelleen sotilaalliset toimet Gazassa ja ilmoitti 2.4.2025 laajentavansa maaoperaatiotaan alueen eteläosissa. Israelin ja Hamasin välisen tulitauko- ja panttivankisopimuksen ensimmäisen vaihe päättyi maaliskuun alussa, eivätkä neuvottelut sopimuksen toisen vaiheen toimeenpanosta ole edenneet. Israel on pyrkinyt Yhdysvaltain tuella jatkamaan sopimuksen ensimmäistä vaihetta, mihin Hamas ei ole suostunut. Hamas on vaatinut etenemistä toiseen vaiheeseen aiemmin sovitun mukaisesti.

Tulitauon aikana EU käynnisti EUBAM Rafah –operaation Gazan ja Egyptin välisellä Rafahin rajanylityspaikalla tukeakseen tulitauko- ja panttivankisopimuksen toimeenpanoa. Operaatio on keskeyttänyt toimintansa Israelin jatkettua sotatoimia.

Israel on estänyt humanitaarisen avun toimitukset Gazaan painostaakseen Hamasia. Mm. YK ja useat EU:n jäsenvaltiot ovat tuominneet Israelin päätöksen. Gazan siviiliväestön tilanne on erittäin huolestuttava, ja kaikkien aputoimitusten estäminen syventää humanitaarista ahdinkoa ja on kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaista.

YK päätti vetää osan kansainvälisestä henkilöstöstään Gazasta yhden ulkomaisen avustustyöntekijän menettäyttyä ja useiden loukkaannuttua YK:n rakennukseen kohdistuneessa tulituksessa. YK, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälinen liitto (IFRC) sekä Punaisen ristin kansainvälinen komitea (ICRC) ovat tuominneet jyrkästi toisen tapauksen, jossa Israelin joukot tappoivat 15 palestiinalaista avustustyöntekijää, joiden joukossa oli Palestiinan punaisen puolikuun ja YK:n edustajia. Israelin asevoimat on myöntänyt tulittaneensa ambulansseja ja syyttänyt avustustyöntekijöiden joukossa olleen terroristeja.

Palestiinalaispakolaisten avustusjärjestö UNRWA on kyennyt toistaiseksi jatkamaan toimintaansa Gazassa huolimatta Israelin kansainvälisen oikeuden kanssa ristiriidassa olevien UNRWA-vastaisten lakien toimeenpanosta. UNRWAn rooli avun jakelussa on keskeinen ja korostunut tulitauon mahdollistettua avun merkittävän lisäämisen kuuden viikon ajan. UNRWAn kansainvälinen henkilökunta on poistunut Gazasta viime viikolla. UNRWA jatkaa toimintaansa paikallisen henkilökunnan voimin.

Arabiliitto on esitellyt Egyptin johdolla laaditun Gazan hallinnointia ja jälleenrakennusta koskevan suunnitelman. Gazaa hallinnoimaan perustettaisiin ensimmäisessä vaiheessa teknokraattinen, palestiinalaisista koostuva elin, jolla olisi yhteys palestiinalaishallintoon. Suunnitelman voi nähdä vastauksena Yhdysvaltain presidentti Trumpin kansainvälisen oikeuden kanssa ristiriidassa olevaan esitykseen Gazan ottamisesta Yhdysvaltojen hallintaan ja sen väestön siirtämisestä pois alueelta. Egypti suunnittelee Gazan jälleenrakennukseen liittyvän ministeritason konferenssin järjestämistä. EU:n korkea edustaja Kallas on toivottanut arabien suunnitelman tervetulleeksi ja todennut sen pohjaksi Gazan tulevaisuudesta käytäville keskusteluille.

Länsirannalla Israel on kiihdyttänyt aseellisia operaatioitaan alueen pohjoisosan pakolaisleireillä. Yli 40 000 ihmistä on joutunut evakkoon Israelin karkotettua kolmen pakolaisleirin väestön ja tuhottua leirien asuntoja ja infrastruktuuria. Israelin koventunut voimakäyttö, evakkojen suuren määrän myötä

kasvaneet humanitaariset haasteet, sekä laajat liikkumisrajoitukset horjuttavat Länsirannan vakautta entisestään.

Samaan aikaan Israelin kansainvälisen oikeuden vastainen siirtokuntarakentaminen kiihtyy ja israelilaisten siirtokunnissa asuvien siviilien väkivalta palestiinalaisia vastaan on jatkanut voimakasta kasvuaan. Eräät Israelin hallituksen ministerit ovat puhuneet yhä avoimemmin Länsirannan annektoinnista. EU tukee palestiinalaishallintoa (PA) vaikeassa tilanteessa palestiinalaisten elpymistä ja resilienssiä tukevalla ohjelmalla, joka liittyy PA:n kattavan uudistusohjelman toimeenpanoon. EU:n siviilikriisinhallintaoperaatio EUPOL COPPS tukee PA:n turvallisuus- ja oikeussektoreiden uudistamista ja vahvistamista.

Ulkoasiainneuvoston kokouksen jälkeen 14.4. järjestetään Luxemburgissa ensimmäinen korkean tason poliittinen dialogikokous EU:n ja Palestiinalaishallinnon välillä. Kuten helmikuun ulkoasiainneuvoston yhteydessä järjestetty EU-Israel –assosiaationeuvosto, kokous on tärkeä tilaisuus EU:lle välittää yhtenäiset viestit konfliktin ratkaisusta ja vaikuttaa osapuoliin EU:n intressien mukaisesti.

Kansainvälinen rikostuomioistuin (ICC) julkisti marraskuussa 2024 Israelin pääministeri Netanjahua ja entistä puolustusministeri Gallantia sekä Hamasin aseellisen siiven johtaja Mohammed Diab Ibrahim al-Masria koskevat pidätysmääräykset. Kaikkia kolmea syytetään rikoksista ihmisyyttä vastaan ja sotarikoksista. Hamas on sittemmin vahvistanut Al-Masrin menehtyneen. Yhdysvallat on 6.2.2025 hyväksynyt pakotteita ICC:n pääsyyttäjää Karim Khania vastaan.

Kansainvälinen tuomioistuin (ICJ) antoi heinäkuussa 2024 neuvovan lausunnon, jossa se mm. totesi Israelin vuodesta 1967 jatkuneen Palestiinalaisalueen miehityksen olevan laitton ja velvoitti Israelin lopettamaan läsnäolonsa alueella mahdollisimman nopeasti. YK:n yleiskokous hyväksyi päätöslauselman ICJ:n neuvovan lausunnon toimeenpanosta. ICJ käsittelee myös Etelä-Afrikan Israelia vastaan nostamaa joukkotuhontakannetta. YK:n yleiskokouksen joulukuussa 2024 hyväksymällä päätöslauselmalla pyydettiin ICJ:n neuvovaa lausuntoa Israelin oikeudellisista velvoitteista YK:n, muiden kansainvälisten järjestöjen ja kolmansien maiden läsnäoloon ja toimintaan palestiinalaisalueella ja palestiinalaisten hyväksi. EU-maista 17 äänesti päätöslauselman puolesta, ml. Suomi.

Tilanteen myötä kansainvälinen yhteisö on lisännyt pyrkimyksiä edistää kahden valtion ratkaisua Israelin ja palestiinalaisten konfliktiin. YK:n yleiskokouksen yhteydessä ulkoministeritasolla luotu liittouma (Global Alliance) kahden valtion ratkaisun toimeenpanemiseksi on jatkanut työtään työtason kokouksilla Riadissa, Brysselissä, Oslossa ja Kairossa. Allianssin seuraavat kokoukset järjestetään Ammanissa ja Ankarassa. Ranska ja Saudi-Arabia järjestävät kesäkuussa konferenssin kahden valtion ratkaisun edistämiseksi.

Syyriassa väliaikaishallinnon presidentiksi Assadin hallinnon kaatumisen jälkeen nimitetty Ahmed Al-Sharaa vakuuttaa, että maan valtionrakennus pohjautuu siltä vaadittuun väkivallattomuuteen ja inklusiivisuuteen. Syyriassa nimitettiin maaliskuussa väliaikaishallitus, jossa on mukana myös eri ryhmien edustajia, teknokraatteja sekä yksi nainen. Al-Sharaan lähipiirillä on kuitenkin hallituksessa erittäin vahva asema ja hänelle itselleen keskittyy paljon valtaa. Syyriassa on tarkoitus pitää vaalit viiden vuoden päästä, mitä ennen on määrä järjestää väestönlaskenta ja valmistella väliaikaisen perustuslain pohjalte uusi perustuslaki. Syyrian sisäisen kehityksen jatkoon liittyy yhä merkittäviä epävarmuustekijöitä: poliittisen transition eteneminen, eri ryhmien yhteistyökyky, naisten ja vähemmistöjen asema, uskonnon asema, vähemmistöjen oikeudet sekä turvallisuuskysymysten kehitys, ml. terrorismin vastustaminen. Latakian alueen yhteenotot maaliskuussa uuden ja vanhan hallinnon välillä vaativat suuren määrän siviiliuhreja. Syyrian uusi hallinto on luvannut selvittää tapahtumien kulun. Syyriassa vastuuvollisuuskysymykset ovat Assadin hallinnon kaatumisen jälkeen nousseet

uudella tavalla esille. Todistusaineistoa on kuitenkin kerätty jo vuosien ajan; keskeinen rooli tässä on Syyrian vastuuvollisuusmekanismilla (IIIM).

EU päätti tammikuussa Syyrian pakotteiden helpottamisesta. Keskustelu pakotteiden purkamisen jatkoon yksityiskohdista jatkuu. EU järjesti maaliskuussa Brysselissä konferenssin kansainvälisen Syyria-tuen koordinoimiseksi.

Israel jatkaa sotilaallista läsnäoloaan Syyrian alueella, ja puolustusministeri Katz on todennut läsnäolon jatkuvan määrittelemättömän ajan. Israelin pääministeri Netanjahu on myös vaatinut Syyrian eteläosien demilitarisointia vedoten Israelin kansalliseen turvallisuuteen.

Libanonissa Israelin ja Hizbollahin välinen tulitauko on keskeisiltä osiltaan pitänyt, vaikka yksittäiset sotilaalliset iskut ovat jatkuneet. Israelilla on yhä joukkoja Libanonin puolella, ja Libanonin asevoimien ryhmittäminen Etelä-Libanoniin on kesken. Libanonin parlamentti valitsi tammikuussa maan uudeksi presidentiksi Libanonin asevoimien komentaja Joseph Aounin. Libanonin kehitykselle yli kaksi vuotta takalukossa ollut presidentinvalinta oli tärkeää. Libanoniin nimitettiin helmikuussa myös uusi hallitus, jolta peräänkuulutetaan nyt reformeja Libanonin poliittisen järjestelmän ja romahtaneen talouden elvyttämiseksi. EU on ilmoittanut valmiudestaan Libanonin ja sen asevoimien tukemiseen.

**Ulkoministeriö****TAVOITEMUISTIO**

EUA-40 Virtanen-Abernethy Inkeri

1.4.2025

Asia

***Länsi-Balkan***

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto 14.4.2025

Asiakirjat

E 50/2023 vp, EUN 95/2023 vp, U 84/2023 vp, E 12/2024 vp, E 46/2024 vp, EUN 50/2024vp, E 66/2024 vp, EUN 111/2024 vp

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Inkeri Virtanen-Abernethy, UM, EUA-40, [inkeri.virtanen-abernethy@gov.fi](mailto:inkeri.virtanen-abernethy@gov.fi), 0295 350 354Juho Väänänen, UM, EUA-40, [juho.vaananen@gov.fi](mailto:juho.vaananen@gov.fi)Sanna Ahvo, UM, EUA-40, [sanna.ahvo@gov.fi](mailto:sanna.ahvo@gov.fi)**1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET**

Ulkoasiainneuvoston kokouksessa 14.4.2025 on esillä Länsi-Balkanin maiden (Albania, Montenegro, Pohjois-Makedonia, Kosovo, Serbia, Bosnia ja Hertsegovina) ajankohtainen tilanne sekä yhteistyö maiden kanssa. Keskustelussa ennakoidaan olevan esillä erityisesti Serbian sekä Bosnia ja Hertsegovinan ajankohtaiset tilanteet. Ulkoasiainneuvostoa edeltävänä iltana käydään epävirallinen näkemystenvaihto kuuden Länsi-Balkanin maan ulkoministerin kanssa.

**2. SUOMEN TAVOITE**

*Suomen kantoja EU-laajentumiseen ja Länsi-Balkanin maiden edistymiseen on linjattu viimeksi valtioneuvoston selvityksessä E 66/2024 vp ja vuonna 2023 selvityksessä E 50/2023 vp.*

Suomi katsoo, että EU:n yhteistyötä Länsi-Balkanin maiden kanssa on lisättävä erityisesti hybridiuhkiin vastaamisessa, kyberturvallisuudessa, kriittisen infrastruktuurin suojaamisessa sekä informaatiovaikuttamiseen puuttumisessa. (EUN 111 / 2024 vp)

Suomi painottaa, että alueellinen yhteistyö ja hyvät naapuruussuhteet kuuluvat Länsi-Balkanin maiden EU-lähentymisen velvoitteisiin. (E 50/2023 vp)

Suomi katsoo, että Serbian ja Kosovon tulee osallistua rakentavasti suhteiden normalisointiin pyrkivään dialogiin ja toimeenpanna sen puitteissa saavutetut sopimukset. Suomi tukee EU:n fasilitoimaa dialogia Serbian ja Kosovon suhteiden normalisoimiseksi. Eteneminen suhteiden normalisoinnissa nopeuttaisi osapuolten etenemistä EU-jäsenyysprosessissa ja on myös ehtona Serbian ja Kosovon osallistumiselle Länsi-Balkanin uuden kasvusuunnitelman hyötyihin. (E 50/2023 vp)

Suomi katsoo, että Euroopan unionin tulee pitkäjänteisesti tukea Bosnia ja Hertsegovinan valtiollisen yhtenäisyyden vahvistumista, joka on oleellista tulevien jäsenyysneuvotteluiden kannalta. (E 66/2024 vp) Serbitasavallan viimeaikaiset toimet herättävät erityistä huolta ja vaarantavat maan yhtenäisyyden. Suomi tukee EU:n reagointia tilanteeseen.

Suomi jatkaa tukeaan Serbian EU-lähentymiselle. Serbian tulee pikaisesti osoittaa sitoutumisensa tulevaisuuteensa EU:ssa sekä suhteiden normalisointiin Kosovon kanssa. (E 50/2023 vp) Suomi painottaa tarvetta Serbian YUTP-yhdenmukaisuuden lisäämiseen. Suomi katsoo, että neuvotteluiden eteneminen kokonaisuutena Serbian kanssa tulee riippumaan erityisesti edistyksistä oikeusvaltiouudistuksissa sekä suhteiden normalisoinnissa Kosovon kanssa. (E 66/2024 vp) Suomi kantaa huolta Serbian ajankohtaisesta tilanteesta ja tukee EU:n reagointia tilanteeseen.

Suomi korostaa, että nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa laajentumispoliittikka on nähtävä kiinteänä osana EU:n ja hakijamaiden turvallisuuden parantamista. (E 46/2024 vp) Toimiva oikeusvaltio, vakaat demokraattiset instituutiot, tehokkaat korruptionvastaiset instituutiot ja toimiva markkinatalous ovat keskeinen jäsenyyden edellytys. (E 50/2023 vp)

Suomi katsoo, että hakijamaiden ulko- ja turvallisuuspolitiikan yhteneväisyys EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjausten kanssa on entistäkin tärkeämpää nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa ja Euroopan turvallisuusjärjestyksen vahvistamiseksi. Hakijamaiden odotetaan yhdenmukaistavan ulko- ja turvallisuuspoliittiset linjauksensa kiireellisesti EU:n kanssa, mukaan lukien Venäjän vastaiset pakotteet ja muut EU:n linjaukset Venäjän Ukrainaan kohdistamaa hyökkäyssotaa koskien. (E 50/2023 vp)

Suomi on valmis tarkastelemaan avoimesti tiiviimpää yhteistyötä sellaisten hakijamaiden kanssa, jotka osoittavat erityistä sitoutumista yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjauksiin. (E 50/2023 vp) Suomi pitää tervetulleena, että Albania, Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Bosnia-Hertsegovina ovat täysin yhdenmukaisia, ja Kosovo ylläpitää yhdenmukaisuutta yksipuolisesti. (E 66/2024 vp)

Suomi toivottaa Kosovon joulukuussa 2022 jättämän EU-jäsenyyshakemuksen tervetulleeksi ja tukee Kosovon EU-tietä. (E 50/2023 vp) Suomi toivottaa tervetulleeksi komission valmiuden valmistella näkemys Kosovon EU-jäsenyyshakemuksesta heti kun neuvosto sitä pyytää. Suomi katsoo, että Kosovolle toukokuussa 2023 tapahtuneiden eskalaatioiden seurauksena kohdistetut toimet eivät ole olleet tehokkaita ja tarkoituksenmukaisia (EUN 50/2024 vp), ja kannattaa niiden poistamista korkean edustajan suosituksen mukaisesti. (E 66/2024 vp)

### **3. NEUVOTTELUTILANNE**

Länsi-Balkan oli edellisen kerran ulkoasiainneuvoston asialistalla 24.6.2024, minkä yhteydessä Länsi-Balkanin ulkoministerit kutsuttiin epäviralliselle lounaalle keskustelemaan yhteistyöstä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Nyt käytävä keskustelu on jatkoa säännönmukaiselle vuoropuhelulle EU:n ja Länsi-Balkanin maiden ulkoministerien välillä.

### **4. TAUSTA**

Länsi-Balkanin kumppaneiden sitoutuminen EU:n arvoihin ja yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjauksiin on entistäkin tärkeämpää nykyisessä tilanteessa. EU:n ja Länsi-Balkanin 18.12.2024 Brysselissä pidetyn huippukokouksen julkilausumassa todetaan jatkettavan yhteistyötä muun muassa turvallisuus- ja puolustusyhteistyössä ja yhteiskunnallisen resilienssin vahvistamisessa.

Albania, Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Bosnia ja Hertsegovina ovat saavuttaneet tai säilyttäneet täyden yhdenmukaisuuden EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) kanssa. Pakotteiden toimeenpano Bosnia ja Hertsegovinassa on puutteellista. Serbian vajavainen yhdenmukaisuusaste on pysynyt pääosin muuttumattomana ja EU on peräänkuuluttanut sen parantamista. EU on tiivistänyt turvallisuus- ja puolustusyhteistyötään Länsi-Balkanin maista viime aikoina erityisesti Albanian ja Pohjois-Makedonian kanssa. EU allekirjoitti molempien kanssa turvallisuus- ja puolustuskumppanuudet 19.11.2024.

Serbian ja Kosovon suhteet säilyvät jännitteisinä, mikä heijastuu tilanteeseen erityisesti Pohjois-Koskovossa. Korkea edustaja Kallas nimitti 27.1. Belgrad-Pristina –dialogia vetämään uuden EU:n erityisedustajan Peter Sørensenin.

**Bosnia ja Hertsegovinassa** on meneillään vakava perustuslaillinen ja poliittinen kriisi. Taustalla on Serbitasavallan presidentti Dodikin 26.2. saama tuomio kansainvälisen yhteisön korkean edustajan päätösten toimeenpanematta jättämisestä sekä tämän jälkeen Serbitasavallassa hyväksytyt maan perustuslaillista järjestystä ja yhtenäisyyttä vaarantavat aloitteet. EU:n ulkosuhdehallinnon tiedottaja antoi 6.3. lausunnon, jossa Serbitasavallan toimien todettiin heikentävän Bosnia ja Hertsegovinan perustuslaillista järjestystä, maan instituutioiden toimintaa ja uhkaavan kansalaisten perusvapauksia. Toimien todettiin olevan Bosnia ja Hertsegovinan EU-polun vastaisia. EU korosti tukeaan Bosnia ja Hertsegovinan suvereniteetille, alueelliselle yhtenäisyydelle ja perustuslailliselle järjestykselle. Etyj:n puheenjohtajana toimiva ulkoministeri Elina Valtonen ja Etyj:n pääsihteeri Feridun H. Sinirlioglu antoivat 7.3. yhteislausunnon, jossa Serbitasavallan johtoa kehoitettiin kunnioittamaan Bosnia ja Hertsegovinan perustuslaillista järjestystä, oikeusvaltioperiaatetta ja laillisia velvoitteitaan sekä lieventämään poliittisia jännitteitä. Ulkoministeri Valtonen vieraili Bosnia ja Hertsegovinassa 17.–18.3. Etyjin puheenjohtajana, vahvistaen muun muassa Etyjin jatkuvan tuen maan vakaudelle ja perustuslailliselle järjestykselle. EU:lla on voimassa oleva päätös Bosnia ja Hertsegovinan tilanteen johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä, joka on toistaiseksi voimassa 31.3.2026 asti. Kyseisessä pakoteregimissä ei toistaiseksi ole listauksia.

**Serbiassa** opiskelijat ovat marraskuusta 2024 lähtien järjestäneet laajoja mielenosoituksia korruptiota vastaan. Mielenosoitukset saivat alkunsa Novi Sadissa tapahtuneesta rautatieaseman katon romahduksesta. Belgradin lisäksi mielenosoitukset ovat levinneet laajalle Serbiaan. Riippumattoman arvion mukaan pääkaupunki Belgradiin kerääntyi arviolta 275 000–325 000 ihmistä ympäri Serbiaa lauantain 15.3. suurmielenosoitukseen. Mediassa on raportoitu muun muassa ääniaseen mahdollisesta käytöstä rauhanomaisia mielenosoittajia vastaan. Serbian parlamentti käsitteli pääministeri Vučićin eroilmoituksen 19.3., minkä johdosta Serbiaan on muodostettava uusi hallitus 18.4. mennessä tai julistettava uudet parlamenttivaalit.

EU seuraa Serbian ajankohtaista tilannetta tarkasti ja on lausunnoissaan korostanut mm. kokoontumisvapauden kunnioittamisen tärkeyttä ja EU:n olevan edelleen sitoutunut tukemaan Serbian EU-polkua, rohkaisten kaikkia osapuolia Serbiassa aitoon vuoropuheluun ja uudistusten (erityisesti oikeusvaltio) edistämiseksi. Laajentumiskomissaari Kos tapasi Serbian presidentti Vučićin Brysselissä 19.3. Komission puheenjohtaja von der Leyen sekä Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Costa tapasivat presidentti Vučićin Brysselissä 25.3.

**Koskovossa** järjestettiin parlamenttivaalit 9.2. EU:n korkea edustaja Kallas sekä laajentumiskomissaari Kos antoivat vaaleista yhteislausunnon 11.2.2025. EU:n vaalitarkkailumission alustavan arvion mukaan vaalit sujuivat pääasiallisesti hyvin ja ilmensivät sitoutumista demokratian periaatteisiin. Vaaleja valvova keskusvaalikomissio tosin kohtasi haasteita muun muassa äänten laskennassa sekä tulosten julkistamisessa ja vaalitarkkailumission raportti nosti esiin koventuneen sekä polarisoivan retoriikan vaalikampanjoinnissa. Lopulliset vaalitulokset julkistettiin vasta 27.3.2025. Kosovossa on parhaillaan käynnissä hallitusneuvottelut.

EU tukee Länsi-Balkanin EU-integraatioprosessia 9 miljardilla eurolla vuosina 2021–2027 taloudellisen ja teknisen tukivälineen IPA:n (*Instrument for Pre-accession Assistance*) kautta. Lisäksi EU-integraatioprosessia tuetaan Länsi-Balkanin kasvusuunnitelmaan liittyvän Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvuvälineen 6 mrd euron rahoituksella. Albania ja Pohjois-Makedonia saivat ensimmäiset kasvusuunnitelman alle lukeutuvat ennakkomaksatukset maaliskuun 2025 lopussa.

**Ulkoministeriö****TAVOITEMUISTIO**

ALA-20 Airas Kaarina

02.04.2025

Asia

***EU-Afriikka-suhteet, ml. Sudan***

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto 14.04.2025

Asiakirjat

*E 7/2020 vp**EJ 9/2020 vp*

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Kaarina Airas, ALA-20, [kaarina.airas@gov.fi](mailto:kaarina.airas@gov.fi), +358 50 406 2196Elina Saaristo-Diatta, ALA-20, [elina.saaristo-diatta@gov.fi](mailto:elina.saaristo-diatta@gov.fi), +358 50 435 3744Tapio Rantanen, VNEUS, [tapio.rantanen@gov.fi](mailto:tapio.rantanen@gov.fi)**1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET**

UAN keskustelee EU:n ja Afrikan suhteista. Keskustelussa keskitytään laajasti EU:n ja Afrikan välisiin suhteisiin (ml. EU:n suhteet Afrikan unioniin, etenkin tulevat EU-AU korkean tason kokoukset) ja tasavertaisemman kumppanuuden kehittämiseen pidemmällä aikavälillä. Keskustelussa huomioidaan geopolittinen murros ja Afrikan asemoituminen ja merkitys Euroopalle sekä Sudan.

**2. SUOMEN TAVOITE**

*Suomen kantoja EU-Afriikka-suhteisiin on määritetty eduskuntaselvityksissä E 7/2020 vp, EJ 9/2020 vp sekä Suomen Afriikka-strategiassa ja ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 3/2024 vp). Vastaavat tavoitteet on aiemmin kirjattu helmikuun 2024 Gymnich-kokouksen tavoitemuistioon. Sudanin tilanteesta kirjataan ulkoasiainneuvoston 14.4.2025 kokousta varten tavoitteet, jotka ottavat huomioon ajankohtaisen tilanteen ja nojaavat ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon linjaan.*

Suomi ajaa EU:n vahvempia kumppanuuksia ja yhteistyötä kolmansien maiden kanssa tasavertaiselta pohjalta, jotta alueellisiin ja maailmanlaajuisiin ongelmiin kyetään etsimään yhteisiä ratkaisuja. EU:n kumppanuuksilla voidaan vahvistaa EU:n globaalia roolia sekä edistää unionin intressejä ja arvoja. Suomi edistää ratkaisuja, joiden avulla EU on kiinnostava ja rakentava neuvottelukumppani kolmansille maille sekä kykenee toimimaan ratkaisuhakuisesti monenvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän suojelemisessa ja kehittämisessä. Keskeistä on edistää taloudellisia kumppanuuksia, kauppaa ja investointeja Afrikan maihin. Afrikan merkitys Euroopan lähialueena korostuu voimakkaasti strategisen kilpailun, kaupan, kriittisten raaka-aineiden, muuttoliikkeen ja sosiaalisen kehityksen näkökulmasta. (VNS 3 / 2024 vp)

Suomi katsoo, että EU:n tulee jatkaa tasavertaisten ja kokonaisvaltaisten kumppanuuksien vahvistamista Afrikan maiden ja Afrikan unionin (AU) kanssa. Kiihtyvä suurvaltakilpailu edellyttää EU:lta vahvempaa globaalia roolia ml. Afrikassa. Suomi pitää tärkeänä, että edellisessä EU:n ja AU:n huippukokouksessa helmikuussa 2022 sovitut asiat, mukaan lukien 150 miljardin euron investointipaketti, saadaan toimeenpantua konkreettisesti Afrikan maissa ja että toimista myös viestitään näkyvästi. EU:n on tärkeä erottua globaalissa kilpailussa kumppanina, joka tekee, mitä lupaa. EU:n strategista viestintää ja tätä koskevia resursseja on vahvistettava edelleen, myös Venäjän hybridivaikuttamiseen vastaamiseksi.

Suomi pitää tärkeänä, että EU tukee demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä ja kansalaisyhteiskuntaa Afrikan maissa sekä arvopohjastaan että strategisista lähtökohdista.

Suomi korostaa nuorison merkitystä EU:n ja Afrikan kumppanuuden onnistumiselle erityisesti pitkällä aikavälillä. Nuorten ja naisten osallistumista EU-AU-yhteistyöhön tulee tukea muun muassa rauhan ja turvallisuuden sektorilla.

Suomi tukee EU:n toimia kokonaisvaltaisten muuttoliikekumppanuuksien rakentamiseksi Afrikan maiden kanssa. Tavoitteena on muuttoliikepaineen hillintä sekä ihmisalakuljetuksen ehkäisy. Samalla on varmistettava ilman laillista oikeutta maassa olevien palauttaminen kotimaihinsa ihmisoikeuksia kunnioittaen, sekä edistettävä palaajien uudelleenkotoutumista.

EU:n on kyettävä paremmin tukemaan yrityksiään, jotta ne pärjäävät Afrikan markkinoilla. Suomen tavoitteena on vahvistaa suomalaisten toimijoiden roolia EU:n Global Gateway- ja Team Europe-aloitteiden toimeenpanossa. Keskeisiä sektoreita ovat digitalisaatio, energia ja kiertotalous.

EU:n tulee toimia määrätietoisesti Afrikan maiden ja EU:n taloudellisen yhteistyön edistämiseksi tasavertaiselta pohjalta. Suomen näkemyksen mukaan syrjimättömän markkinatalouden ja vapaakaupan edistäminen hyödyttää kaikkia osapuolia, lisää ihmisten vaurautta ja osallistumismahdollisuuksia sekä parantaa edellytyksiä rauhanomaiselle demokratia- ja oikeusvaltiokehitykselle.

Suomi katsoo, että kansainvälisen yhteisön on pyrittävä aktiivisesti etsimään keinoja **Sudanin** konfliktin ratkaisemiseksi ja siviilien suojelemiseksi sekä humanitaarisen avun pääsyn parantamiseksi. Suomi on valmis tukemaan lisäpakotteiden asettamista EU:n pakotejärjestelmässä, joka on suunnattu Sudanin vakautta ja poliittista siirtymää heikentäviin tahoihin. Suomi katsoo, että tulitauko- ja rauhanvälityspyrkimyksiä on edistettävä monenkeskisesti, ja toivoo lisää koordinaatiota EU:n ja YK:n välille. Myös koordinaatio Afrikan Unionin kanssa on keskeistä. Suomi tukee EU:n pyrkimystä Sudanin kansalaisyhteiskunnan osallistamiseen konfliktin ratkaisuun tärkeänä elementtinä kestävän rauhan rakentamiselle. Suomi tukee EU:n erityisedustaja Weberin aloitetta kriittisen infrastruktuurin suojelemiseksi.

### 3. NEUVOTTELUTILANNE

Ulkoasiainneuvosto valmistelee Brysselissä 21.5. pidettävää EU-AU-ulkoministerikokousta. Esillä on myös Sudanin ajankohtainen tilanne. Lontoossa järjestetään Sudanin konfliktin kaksivuotispäivän ajankohtana 15.4. EU:n, UK:n, Saksan ja Ranskan kanssapuheenjohtama konferenssi seurantana viime vuoden Pariisin humanitaariselle konferenssille. EU:ta edustaa kokouksessa komissaari Lahbib.

### 4. TAUSTA

Afrikka on Euroopan lähialuetta, jonka vakaudella ja kehityksellä on erityinen merkitys EU:lle ja Suomelle. Valtioneuvosto toimeenpanee vuonna 2021 hyväksyttyä Afrikka-strategiaa. EU on Afrikan maanosan suurin kauppa- ja investointikumppani, merkittävin kehityskumppani, sekä myös Suomen ulkosuhteiden tärkein monenkeskinen viitekehys ja vaikutuskanava Afrikkaa koskevissa kysymyksissä.

Afrikan strateginen ja geopoliittinen merkitys jatkaa kasvuaan. Venäjän hyökkäyssodan myötä kiihtynyt geopoliittinen kilpailu poliittisista kumppanuuksista, vaikutusvallasta (ml. 54 maan YK-äänät) ja kaupallistaloudellisesta yhteistyöstä (mm. luonnonvarat, liikenne-, energia- ja digiyhteyksien hallinta) näkyvät Afrikassa muun muassa suurvaltojen poliittisen tason vierailujen lisääntymisenä. Afrikan

maiden kaupallinen merkitys on kasvussa. Venäjä pyrkii murentamaan EU:n asemaa Afrikan merkittävimpänä kumppanina ja haittaamaan läntisiä intressejä.

EU pyrkii vahvistamaan yhteistyöhön ja vastavuoroisuuteen perustuvaa kumppanuutta Afrikan maiden ja Afrikan unionin kanssa. Keskeisiä yhteistyön teemoja ovat esimerkiksi rauha ja turvallisuus, vihreä siirtymä, digitalisaatio ja muuttoliike.

EU:n ja Afrikan unionin välisessä viimeisimmässä huippukokouksessa 2022 hyväksyttiin "A Joint Vision for 2030" -julkilausuma, jossa määriteltiin yhteiset tavoitteet ja visio kumppanuudesta. Painopisteiksi nostettiin rauha ja turvallisuus, muuttoliike ja liikkuvuus sekä monenvälisen yhteistyön kehittäminen, ja sitouduttiin vähintään 150 miljardin euron investointipakettiin Afrikkaan EU:n Global Gateway -aloitteen puitteissa, suurimmaksi osin yksityisiä investointeja mobilisoimalla. Infrastruktuurihankkeet sekä koulutus- ja terveyssektori ovat rahoituksen prioriteetteja.

Suomen kannalta useat Afrikan maat ovat hyvin potentiaalisia kauppakumppaneita ja kaupallisen yhteistyön vahvistamiselle on merkittäviä mahdollisuuksia. EU-AU-yhteistyön kehikko, erityisesti Global Gateway ja sen alainen investointipaketti tarjoavat mahdollisuuksia myös suomalaisyrityksille esimerkiksi digitalisaation, energian, kiertotalouden ja koulutuksen aloilla.

**Sudanissa** 15.4.2023 alkaneet taistelut Sudanin armeijan (Sudanese Armed Forces, SAF) ja puolisotilaallisten Rapid Support Forces -joukkojen (RSF) välillä jatkuvat. Sudanin luonnonvaroja ja pääsyä Punaiselle merelle hyödyntääkseen useat kolmannet maat ovat tukeneet konfliktin osapuolia. Sudanin yhteiskuntarakente on tuhoutunut, ja konflikti on kärjistänyt maan sisällä ja alueellisesti etnisyyteen sekä uskontoon liittyviä jakolinjoja. Konfliktin osapuolilla ei ole tahtoa rauhanomaiseen ratkaisuun, eikä tulitaukoa ole näköpiirissä. Maaliskuun lopussa Sudanin armeija otti uudelleen hallintaansa pääkaupunki Khartumin. Sudanissa on käynnissä maailman vakavin humanitaarinen kriisi. Nälänhätä on vahvistettu ja lähes 25 miljoonaa ihmistä kärsii akuutista ruokaturvan puutteesta. Lähes 13 miljoonaa ihmistä on joutunut pakenemaan kodeistaan, yli 3 miljoonaa maan rajojen yli. Erityisen huolestuttavaa on laajamittainen ja rankaisemattomana jatkuva seksuaalinen väkivalta sodankäynnin välineenä. Uhreina ovat olleet etenkin naiset ja lapset, mukaan lukien myös hyvin pienet lapset.

Sudanin osalta EU:ssa hyväksyttiin 2023 pakotejärjestelmä. Useat jäsenmaat mukaan lukien Suomi ovat ilmaisseet tukea pakotelistauten laajentamiselle. YK:n ihmisoikeusneuvostossa hyväksyttiin lokakuussa 2024 Sudanin tilanteesta raportoivan Independent Fact Finding Missionin mandaatin jatko. EU edisti vahvasti mandaatin uusimista ja samoin Suomi on tukenut työn jatkamista. Suomi järjesti Irlannin kanssa Brysselissä keskustelutilaisuuden IFFM:n asiantuntijoiden kanssa maaliskuussa 2025. Ensimmäisen raportin suositukset keskittyivät rankaisemattomuuden estämiseen ja kehottivat mm. nopeasti perustamaan siviilien suojeluun kansainvälisen operaation. Keskusteluissa asiantuntijoiden kanssa korostui EU:n tarve käyttää vaikutusvaltaansa rankaisemattomuuden ja humanitaarisen pääsyn edistämiseen.